

навчання. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 240 с.

3. Педагогічні науки / Стратегічні напрями реформи системи освіти
Міщенко О.А. / Харківський національний педагогічний університет імені
Г.С. Сковороди, Україна
http://www.rusnauka.com/25_DN_2008/Pedagogica/28714.doc.htm

4. Гнатюк Д. ІТ – технології – перепустка до майбутнього:
Інформаційні технології в школі // Директор школи. – 2003.– № 47.– С. 15–16.

УДК 378.01

Кендюхова А.А.,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки,
психології і корекційної освіти комунального закладу
«Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
імені В. Сухомлинського»
kendyhova-aa@ukr.net

ОЦІНЮВАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

Чимало досліджень у галузі педагогіки, психології присвячені різним аспектам самого процесу оцінювання: О. Савченко, Н. Бібік, В. Давидова, (організація контролю та оцінювання знань учнів); М. Алексюк, Ю. Бабанський, В. Онищук (педагогічні основи оцінювання). Недостатня розробленість питання професійної компетентності педагогічних працівників зумовлює необхідність дослідження наукових засад вивчення змісту поняття «професійна компетентність», виокремлення та уточнення її видів та їх сутності, зокрема, поняття «оцінювальна компетентність», критеріїв та показників її розвиненості, з тим, щоб побудувати відповідну модель управління розвитком професійної компетентності.

Мета нашого дослідження в тому, щоб розкрити сутність оцінювальної компетентності сучасного педагога, як системи підходів, критеріїв та факторів, структурних компонентів, та запропонувати шляхи формування і удосконалення оцінювальної компетентності в умовах післядипломної педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу. Здійснений нами аналіз низки наукових досліджень, зокрема дисертаційних, свідчить про те, що у педагогічних науках сьогодні масово вивчаються проблеми формування й розвитку професійних компетентностей педагога, проте оцінювальна компетентність не була предметом окремого дослідження. У контексті нашого дослідження питання формування саме оцінювальної компетентності педагога має велике значення, тому що наявність і подальше вдосконалення здатності людини формулювати коректні висновки, оцінні судження про певний об'єкт, явище, процес, спираючись на чітко визначені критерії оцінки, є обов'язковою умовою не тільки професійного, а й особистісного розвитку.

Досліджуючи проблеми якості освіти та її оцінювання, Лукіна Т.О. виокремлює оцінну компетентність педагога як здатність оцінювати результати

освітньої діяльності та аналізувати соціальні наслідки свого педагогічного впливу на особистісний розвиток учня на підставі застосування комплексу професійних знань методологічного, аналітичного, діяльнісного, прогностичного, аксіологічного характеру, навичок використання педагогічного досвіду, сучасних оцінних (зокрема тестових) технологій, кваліметричних методів вимірювання в умовах реалізації компетентнісного підходу до навчання. На думку автора, оцінна компетентність учителя містить оцінні знання, оцінні навички, досвід застосування форм та методів оцінювання, а також морально-ціннісний компонент діяльності, який передбачає сформованість здатності аналізувати результативність власної педагогічної діяльності, відповідальне ставлення за правильність і коректність застосування оцінних технологій та наслідки своїх дій [4, с. 29]. В наукових роботах О. В. Ситнікової оцінні знання педагога розглядаються як розуміння сутності понять «перевірка», «контроль», «оцінювання», «оцінка», «бал», «самооцінка», «самоконтроль», знання методології оцінювання (теорія оцінювання, підходи до процедури оцінювання, закономірності тощо) і технологій оцінювання (принципів, методів, форми оцінювання), усвідомлення сутності та змісту оцінної діяльності в освітніх закладах. Оцінні вміння вчителя передбачають наявність у педагога навичок добору навчальної інформації для оцінювання, вибору оцінних показників і критеріїв оцінювання, шкали оцінки, організації й управління процедурою оцінювання, використання інформаційних технологій оцінювання; систематизації та використання результатів оцінювання; визначення ефективності оцінної діяльності у навчальному процесі. Так званий оцінний досвід дослідника розуміє як наявність практики використання контрольно-оцінних процедур, застосування вимірювальних шкал, володіння основами діагностики й кваліметрії, використання зовнішніх і внутрішніх показників оцінювання, проведення аналізу й корекції діяльності учнів, визначення та формулювання ціннісних суджень про об'єкт оцінювання в процесі виконання різних навчальних завдань [3, с. 69].

Вибудовуючи сутність дефініції «оцінювальна компетентність педагога», спробуємо з'ясувати змістове навантаження понять «оцінювання» і «компетентність» у контексті досліджуваної проблеми.

У контексті нашого дослідження, ми вважаємо за доцільне використовувати бачення О. Мазурок, де компетентність – це системна властивість особистості вчителя, цілісна, ієрархічна динамічна система особистісних здатностей (або окремих компетенцій), яка дозволяє свідомо і творчо визначати та здійснювати свою педагогічну (фахову) діяльність, саморозвиненість, набувати досвіду, критично оцінювати себе і колег щодо добору змісту, принципів, форм, методів, прийомів і засобів навчання [1].

Поняття оцінювання розглядається в словниках у декількох значеннях: оцінювання (assessment) – процес отримання інформації, яка використовується для прийняття рішення, що стосуються учнів; оцінювання (evaluation) – процес прийняття ціннісних суджень щодо цінності учнівських досягнень [1]. Але це, на нашу думку, дещо звужене бачення, яке підкреслює діяльність педагога тільки по відношенню до учня та його ставлення до навчальної діяльності.

Дослідники проблем якості освіти О.І. Ляшко, Т.О. Лукіна, підкреслюють, що оцінювання – це систематичний процес визначення результатів і процесу навчання, ефективності функціонування всієї системи освіти та її окремих компонентів, тобто узагальнене, комплексне оцінювання стану освіти на основі системного аналізу всіх факторів [4].

Оскільки оцінювальна компетентність – одна із обов'язкових умов ефективної педагогічної діяльності, то у своїй структурі вона відображає складові діяльності: потреби, мотиви, знання, способи дій, уміння і навички їх реалізації. Таким чином, структуру оцінювальної компетентності становить єдність мотиваційного, змістового та процесуального компонентів.

Сутність поняття «оцінювальна компетентність» будемо розглядати в першу чергу як основу специфічного мислення, оцінних суджень і подальшого саморозвитку особистості, як готовність педагога до здійснення наступних дій та операцій: виокремлення, співставлення, порівняння, аналіз, прогнозування, інтерпретація, обґрунтування, узагальнення, систематизація, оціночне судження.

Оцінювальна компетентність містить відповідний комплекс критеріїв та показників свого розвитку: передбачає сформованість єдиного комплексу знань, умінь, психологічних якостей, професійних позицій; охоплює: рівень освіченості, достатній для самостійного творчого розв'язання завдань теоретичного або прикладного характеру; знання про провідні світоглядні теорії і факти, методологію дослідницької діяльності, етапи і технології творчої діяльності; уміння використовувати різноманітні методи та прийоми творчої діяльності; передбачає уміння: планувати роботу; перебудовувати діяльність відповідно до мети, умов, завдань освітнього процесу; організувати та аналізувати власну діяльність; досвід пошукової діяльності.

Важливим показником ефективності оцінювальної компетентності педагога є якість організованого навчально-виховного процесу. Цей критерій відображає реальні здобутки педагога. Вони є результатом його діяльності, а отже, свідчать про втілення певних творчих задумів та ідей. Даний критерій можна вважати реалізацією оцінювальної компетентності й, виходячи з цього, визначати, передбачати і прогнозувати подальше розкриття, розвиток і збагачення професійних й особистісних навичок і вмінь.

Висновки. Зазначене дозволяє розглядати оцінювальну компетентність як одну з найважливіших складових готовності вчителя до вирішення професійних завдань і є одним із важливих аспектів, що впливають на результати використання та впровадження сучасних форм та методів оцінювання. Сучасний педагог повинен уміти оцінювати навчальні досягнення учнів на основі врахування їх індивідуальних можливостей та навчальних потреб, використовувати сучасні підходи до оцінювання, проявляти творчість у виборі методів та створювати умови для повноцінного розвитку особистості. Вирішення зазначених проблем потребує докорінного перегляду навчальних планів підготовки і підвищення кваліфікації педагогічних кадрів загальної середньої освіти з акцентуванням уваги на принципових відмінностях між традиційним і компетентнісним навчанням, створення конкретного переліку

компетентностей відповідно до рекомендацій Національної рамки кваліфікацій, розроблення й впровадження у навчальний процес методики навчання та оцінювання, спрямованої на забезпечення формування й розвитку компетентностей.

Література

1. Мазурок. М. Критерії та показники розвитку професійної компетентності педагогів у процесі підвищення їх кваліфікації / М. Мазурок, http://novadumka.at.ua/publ/kriteriji_ta_pokazniki_rozvitku_profesijnoji_kompetentnosti_pedagogiv_u_procesi_pidvishhennja_jikh_kvalifikaciji/1-1-0-7/.
2. Приходько В.М. Моніторинг якості освіти і виховної діяльності навчального закладу / В.М. Приходько. – Запоріжжя, 2007. – 189 с.
3. Сытникова А.В. Сущность оценочной компетенции в контексте компетентного подхода / А.В. Сытникова // General and Professional Education. – 2009. – №1. – С. 67–70.
4. Тестові технології оцінювання ключових і предметних компетентностей учнів основної і старшої школи : монографія / за ред. Ляшенко О.І., Жука Ю.О. К. : Педагогічна думка, 2014. – 200 с.

УДК 373.5

Кириленко Н.І.

вчитель біології Баришівського НВК
«Гімназія – ЗСО I-III ступенів» Київської області
nata.kyrylenko@ukr.net

ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КОМІКСУ ЯК ЗАСОБУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ ШКІЛЬНОЇ БІОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Школа сьогодні, як ніколи, потребує нових технологій та методик, спрямованих на підвищення ефективності навчально-виховного процесу. Для здобувачів освіти значущим є не лише обсяг знань, а й їхня якість та міцність засвоєння, а також уміння цими знаннями оперувати, самостійно здобувати та систематично їх удосконалювати. Але біологічні процеси і об'єкти характеризуються складністю, а учням важко засвоювати абстрактні узагальнення. Тому навчання потребує нових засобів зорового унаочнення як опори пізнання, пізнавальної діяльності учнів, спрямованої на розкриття внутрішніх зв'язків і залежностей предметів і явищ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні науковці (Л. Білик, О. Біда, В. Ільченко, О. Пометун, Г. Пустовіт, Н. Пустовіт, Т.Л. Телецька, та ін.) наголошують на необхідності оновлення методичного інструментарію сучасного вчителя засобами активного навчання [2]. Багато авторів (Андрійко І., Голуб Н., Кудрявцев В., Тезікова С., Фіцула М.) говорить про доцільність використання методу демонстрацій, у якому поєднуються аудіальні, візуальні та кінестетичні джерела інформації [1]. Аналіз науково-методичних джерел свідчить, що у вітчизняній педагогіці приділяється недостатньо уваги такому важливому засобу зорового унаочнення, як комікс.